

BOG- ANMELDELSE

Hvordan ser det ud, når man kobler ungdomslitteratur sammen med et stykke faglitteratur ud fra fællestræk i de bagvedliggende teoretiske principper? Forum Mentum har bedt Bjarne W. Andresen #2011126, bidrage med to eksempler på bøger der har fællestræk, men er tiltænkt forskelligt publikum. Vi bringer her den anden anmeldelse, som er en kombination af ungdomsbogen Overhovedet ikke okay og fagbogen Køn, seksualitet & mangfoldighed.

Titel: Overhovedet ikke ok

Kategori: Skønlitteratur

Forlag: Alvilda

Forfatter: Laura Steven

Sider: 350

Er det skamfuldt at have sex med to forskellige i løbet af den samme aften? Er det skamfuldt at sende nøgenbilleder? Er det skamfuldt at skrive åbent om sin seksualitet og sine lyster? Og er der forskel på, hvad man kan tillade sig som hhv. ung mand og ung kvinde?

Izzy bliver trukket gennem både udskamning, tvivl på sig selv og en øjenåbner i forhold til sine venner, da nogen laver en hadeshjemmeside med tekster om og fotos fra den fest, hvor hun er sammen med to forskellige. Det stopper ikke her, og midt i stormen må hun også spørge sig selv, hvordan hendes følelser egentlig er for både de to fyre og for sine nærmeste venner.

Efter at forældrene blev dræbt i en trafikulykke er Izzy vokset op hos sin bedstemor i relativ fattigdom. Sammen med vennerne Danny og Ajita drømmer hun om en bedre fremtid. Hun melder sig fx til en manuskriptkonkurrence, hvor hun også når langt, indtil hendes ukendte fjende får sat en stopper for det.

Sproget i *Overhovedet ikke okay* er bemærkelsesværdigt godt. Miljøet er et amerikansk studiemiljø, alligevel er både dialogen og først og fremmest den fortællende stemme (Izzy) støvsuget for anglicismer, og bogen fremstår derfor meget realistisk, også for den danske læser. De unge udsættes for en fælles seksualundervisning fra en religiøs lærer, hvor de er samlet i hundredevis. Det oplever man forhåbentlig ikke i Danmark, men det er med til at illustrere det miljø, Izzy lever i.

Izzy kommer med mange væsentlige pointer, som kan og bør vække eftertanke: Fx overvejer hun kortvarigt, hvad "folk" vil sige, da hun går med fyr nr. to - ind i værtens forældres soveværelse. Hun følger dog sin lyst, og hun fortryder ikke på noget punkt den del af sine handlinger. Der er nok andre dumme ting, hun kan tage afstand fra, men at udleve sin seksuelle appetit hører ikke med til det. *Det er ikke, fordi jeg skammer mig over min krop. Det gør jeg ikke. Jeg er bare så gammeldags, at jeg gerne selv vil give folk tilladelse til at se på mine bryster og andre kropsdele, frem for at andre giver fri adgang til syv milliarder internetbrugere. Det virker måske urimeligt, men sådan har jeg det.* Især generer det hende, at de voksne har adgang til at se nøgenfotoet. Lærerne. Bedstemoren. Og Dannys far: *Og så,*

langsomt, eftertænksomt, lader han sit blik glide op og ned ad min krop. Og i det hjerteknusende sekund ved jeg, at han også har set billedet.

Derimod fortryder Izzy, at hun kommer til at afsløre sin formodning om, at en veninde er lesbisk. En teori, som kommer med i den medieomtale, som følger på hadeshjemmesiden.

Et andet eksempel på Izzys refleksioner er, at hun nævner, at ædru kys er bedre end kys udvekslet i fuldskab. Ganske vist et udsagn, hun kommer med efter kun ét ædru kys, men stadigvæk...

Izzy er selv ikke i tvivl om den forskel, der er i rammerne for, hvad man kan tillade sig i offentlighedens øjne: *Midt i alt selvhadet og raseriet har jeg næsten glemt, at to andre mennesker er blevet trukket gennem sølet sammen med mig på hjemmesiden - Vaughan og Carson er begge civile ofre. Selvfølgelig er de, takket være deres Y-kromosomer, ikke udsat for den samme kontrol af deres seksuelle handlinger, men alligevel.* Til sin store overraskelse møder hun ikke opbakning fra sine kvindelige medstuderende. Hvor hun havde håbet på, at i hvert fald de ville pege på, hvem der er offer, og hvem der er overgrebsmand i sagen, tager de også afstand til Izzys handlinger og tager dermed også stilling til skyldsspørgsmålet.

Overhovedet ikke okay har mange pionter. Omkring grænserne for adfærd, omkring reaktionen på overtrædelse af de grænser, omkring. Izzy har mange holdninger, hun deler med læserne, som hun af og til henvender sig direkte til. Omkring hævnporno fortæller hun fx, at *en del af mig er glad for, at emnet bliver debatteret. Jeg ville bare sådan ønske, at det ikke var med mig som katalysator ... Et øjeblik kan ændre alting. Det øjeblik, det tager at sende et nøgenbillede, det øjeblik, det tager at lave en vits om din bedste vens seksualitet, eller det øjeblik, det tager for din bil at blive smadret af en spritbilist, kan få hele dit liv til at falde sammen om ørerne på dig.*

Og det er vel i virkeligheden moralen i bogen: At vore handlinger har konsekvenser for en lang række andre mennesker. Og at vi derfor skal være varsomme med, hvad vi gør. Alt andet er overhovedet ikke okay.

KORT OM ANMELDER

Bjarne W. Andresen er uddannet både som lærer, pædagog og master i børnelitteratur. Bjarne er litteraturredaktør på paedagogen.dk, hvor anmeldelserne også kan læses, dog uden den sammenhæng vi har bedt om, og så er han medlem af Mensa.

Titel: Køn, seksualitet & mangfoldighed
Kategori: Faglitteratur
Forlag: Samfundslitteratur
Forfatter: Steen Baagøe Nielsen,
Gitte Riis Hansen og Anette Erlandson Pedersen (red.)
Sider: 350

I 2014 indførte man et nyt modul på pædagoguddannelsen: Køn, seksualitet og mangfoldighed. Her undervises de kommende pædagoger i at forholde sig til det private, det intime og det personlige på en professionel måde. Uden helt at underkende betydningen af biologiske køn lægger forfatterne afstand til, at "naturens råmateriale" har "universelle konsekvenser for vores indre liv, vores kønsidentitet eller kønnede sociale liv."

Det pointeres flere gange, at køn er noget vi gør, og ikke noget, vi er: *Ligesom andre sociale kategorier, vi kan finde på at sætte mennesker i som fx klasse, race, handicap, alder, seksualitet osv. så bliver betydningen af disse kasser til i sociale sammenhænge eller kontekster. Kategorier kan samtidig få central betydning for dem, som stemples, men i videre forstand for os alle, fordi kategoriernes betydningen [sic] kan indgå som vilkår, knyttet til politiske beslutninger, eller bliver til gennem forhandlinger i relationer eller institutioner.*

Derfor kan det ikke undre, at *Køn, seksualitet & mangfoldighed* bygger på en opfattelse af kønnet som en social konstruktion, som vi ikke behøver leve efter.

Der er massive litteraturhenvisninger til hvert kapitel, hvis man vil fordybe sig i historisk eller aktuel litteratur. Desværre er de mange henvisninger og cases ikke fulgt op af lige så mange eksempler på handlemåder for pædagogen. Læseren sidder tilbage med spørgsmålet: Og hvad så? Hvad gør jeg så?

Eksempler på cases kan være spørgsmålet: Er der nogle friske drenge, der vil med ud og spille fodbold?, som skaber menings-sammenhæng mellem de tre ord, frisk, dreng og fodbold. Lige netop fodbold repræsenterer en række forhindringer, piger i mange tilfælde skal overkomme, før de får en ligeværdig deltagelse. En anden case problematiserer, når drenge i kjole betragtes som sjove indslag. Her kan man have fokus på at tilbyde valgmuligheder og dermed give alternativer til, hvad majoriteten vælger. Kapitlet Må Herbert gå i kjole? står dog svagt, da det mangler statistik, forskning og anvisninger af pædagogisk praksis. Et tredje sted er der et barn, som ikke vil deltage i svømning. Hvordan forholder man sig til ligestilling her? Inklusion kan blive et buzzword, som overruler det enkelte barns integritet.

Læseren møder problematikken omkring pædagogens kønnede deltagelse og den rollemodel, pædagogen er for børnenes opfattelse af, hvordan man kan se ud, tale og agere i det hele taget. Der er et helt kapitel om mandlige pædagoger: Udfordringerne ved at rekruttere mænd, forskelle i forventninger til aktiviteter og (naturligvis) pædofofil.

Her finder man eksempler på de gode refleksionsspørgsmål, som afslutter hvert enkelt kapitel:

Hvilken indflydelse kan pædagogers måde at positionere sig på, fx gennem deltagelse, tøjvalg, opgavefordeling, have for børns kønsidentitet?

Reflektér over kapitlets pointe: at pædagogisk praksis kan skabe særlige muligheder og begrænsninger for henholdsvis drenge og piger.

Overvej, hvordan pædagoger kan tilrettelægge mangfoldige læringsmiljøer, hvor børn kan tilegne sig erfaringer, der ikke normalt forbindes med deres køn.

Køn, seksualitet og mangfoldighed kommer også omkring deling af nøgenfotos og lignende. I det hele taget sociale mediers rolle omkring #metoo, sexting og hævnporno. *Hvordan kan vi på den ene side beskytte børn og unge mod de nye former for intime og seksuelle krænkelse, mens vi på den anden side sikrer, at der ikke sker indgreb i deres ret og frihed til at eksperimentere og udtrykke sig seksuelt?* spørges der i flere kapitler, både i forhold til børn, unge og udviklingshæmmede. I forhold til børn og unge er svaret, at man kan gribe til undervisningsmidler, som fremmer kritisk brug af sociale medier og god online adfærd.

Familien er et centralt begreb i flere kapitler, og familien kan både ses som slægtskab og som samliv. Institutionen betegnes dog ikke som en familie, selv om en stor del af et barns samliv kredser om de øvrige i institutionen. Til gengæld har mange børn hverdagsøskende som modsætning til dem, de ser hver 14. dag og i ferien. Kønsroller indenfor familien præger naturligvis også barnet.

Et af de stærkeste kapitler omtaler udviklingshæmmedes seksualitet og kærlighedsliv. Der er flere nuancerede analyser af cases, og etik og tavshedspligt omtales som vilkår i pædagogisk praksis. Også her er der gode refleksionsspørgsmål, bl.a.:

Har du personlige grænser, der kan gøre det vanskeligt for dig at hjælpe en borger med hans/hendes ellers retsmæssige krav om støtte og vejledning til udfoldelse af sin seksualitet?

Kan der være grænser for, hvad pædagoger kan/skal hjælpe en borger med?

Det kan undre, at der kun er ét kapitel med fokus på den pædagogstuderende, når *Køn, seksualitet & mangfoldighed* bruges på pædagoguddannelsen. I kapitlet Kønsforståelser blandt pædagogstuderende underkendes private erfaringer og hverdagsforståelser med rette. En case fortæller om en pædagogstuderende, som latterliggøres for sine observationer af forskelsbehandling og kønnet praksis. Også her mangler læseren aktionsforslag, for det er næppe noget urealistisk scenarie.

Vi er ikke kommet til vejs ende med at få køn, seksualitet og mangfoldighed på dagsordenen i pædagogiske praksis. *Køn, seksualitet & mangfoldighed* er et skridt i den rigtige retning.